

Spis treści

Wstęp – reprezentacja wyborcza jako kategoria analizy politologicznej	13
Rozumienie pojęcia reprezentacji	13
Pojęcie reprezentacji w kontekście podziału na rządzących i rządzonych	14
Wybory a reprezentacja polityczna	15
Reprezentacja jako zapis konstytucyjny	16
Nowoczesna reprezentacja polityczna jako reprezentacja wyborcza	17
Reprezentacja odzwierciedleniem składu społeczeństwa	18
Reprezentacja wyborcza gwarantem równych szans	20
Przedmiot badań	21
Pytania i hipotezy badawcze	24
Czy stworzenie warunków poprzez implementowanie regulacji prawnych odnoszących się do równości szans kobiet i mężczyzn wpłynęło na zwiększenie reprezentacji kobiet w kolejnych elekcjach parlamentarnych i samorządowych po 2004 r.?	24
Dlaczego tak ważne jest, aby było więcej kobiet w ciałach decyzyjnych?	25
Czy warto podejmować specjalne środki, które zwiększą reprezentację wyborczą kobiet?	25
Jaki jest sens badania udziału kobiet, skoro Polska implementowała regulacje prawne dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn?	26
Dlaczego warto monitorować postęp w kwestii reprezentacji wyborczej kobiet?	26
Struktura pracy	28
Metody badawcze	31
Stan badań jako przesłanka podjęcia tematu	33
Szeroki zakres materiałów źródłowych	35

Część I:

Reprezentacja wyborcza kobiet w organach władzy w Polsce i Unii Europejskiej	39
--	----

Rozdział I: Reprezentacja wyborcza kobiet w Polsce po 2004 r.	41
---	----

1.1. Kobiety w polskim parlamencie w latach 2005–2011	41
1.1.1. Kobiety w wyborach parlamentarnych w 2005 r.	42
1.1.2. Kobiety w wyborach parlamentarnych w 2007 r.	49
1.1.3. Kobiety w wyborach parlamentarnych w 2011 r.	56
1.2. Udział kobiet w elekcjach prezydenckich w Polsce w 2005 i 2010 r.	66
1.3. Udział kobiet w organach kolegialnych samorządu terytorialnego po wyborach w 2006 i 2010 r.	72
1.4. Kobiety w organach wykonawczych jednostek samorządowych po wyborach w 2006 i 2010 r.	81
1.5. Podsumowanie	88
1.5.1. Systematyczny wzrost reprezentacji kobiet w Sejmie i nierówny w Senacie	89
1.5.2. Urząd prezydencki w Polsce zarezerwowany dla silnego lidera partyjnego	92
1.5.3. Decentralizacja władzy państwowej szansą na zaistnienie kobiet w lokalnej polityce	93
1.5.4. Działania kobiet piastujących urząd wójta, burmistrza i prezydenta miasta motywacją do zwiększenia kobiecej reprezentacji wyborczej w tych gremiach	94
1.5.5. Zmiana polityki kadrowej partii politycznych w kierunku jasnych reguł wyłaniania kandydatów	96

Rozdział II: Polska na tle innych państw Unii Europejskiej w reprezentacji wyborczej kobiet w krajowej legislaturze i Parlamencie Europejskim	99
---	----

2.1. Polska na tle innych państw w reprezentatywności kobiet w legislaturze	99
2.2. Polki w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2004 r.	109
2.3. Polki w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2009 r.	119
2.4. Kobiety krajów Unii Europejskiej w Parlamencie Europejskim	127
2.4.1. Działania Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia Parlamentu Europejskiego	138
2.5. Podsumowanie	143
2.5.1. Więcej kobiet w Parlamencie Europejskim w 2009 r. wynikiem zwiększenia kobiecej reprezentacji w nowych państwach członkowskich ..	143
2.5.2. Różny przebieg kampanii wyborczych w Polsce w wyborach w 2004 i 2009 r. i ich finalny efekt małej reprezentacji kobiet w Parlamencie Europejskim	144
2.5.3. Zmiany w prawie wyborczym w kierunku zwiększenia reprezentacji wyborczej kobiet w Parlamencie Europejskim	147

Część II:

Metody zwiększania wyborczej reprezentacji kobiet w Polsce i w krajach Unii Europejskiej	151
--	-----

Rozdział III: Czynniki determinujące większy udział kobiet w polskiej polityce 153

3.1. Polskie próby wprowadzenia parytetów i kwot w zapisach ustawowych a ich finalny efekt	153
3.1.1. Losy ustawy o równym statusie kobiet i mężczyzn	153
3.1.2. System kwotowy w wewnętrznych regulacjach niektórych partii	159
3.1.3. Działania środowisk i organizacji kobiecych w kierunku wzrostu udziału kobiet w gremiach decyzyjnych	161
3.1.4. Uchwalenie ustawowych zapisów kwotowych	164
3.2. Struktura układania list wyborczych jednym z czynników wpływających na uzyskanie mandatu	169
3.3. Efektywność działań wyborczych kobiet jako jeden z czynników wpływających na wynik wyborczy na przykładzie wybranych kampanii wyborczych kandydatek do Rady Miejskiej w Łodzi	186
3.4. Stereotypowe postrzeganie ról kobiet i mężczyzn w społeczeństwie barierą wpływającą na zaangażowanie polityczne kobiet w Polsce	195
3.5. Kobiety potrzebne w polityce – opinie radnych Rady Miejskiej w Łodzi na temat zwiększenia udziału płci żeńskiej w organach kolegialnych	207
3.6. Podsumowanie	214
3.6.1. Nieudolność we wprowadzeniu projektu ustawy o równym statusie kobiet i mężczyzn wynikiem zawirowań na polskiej scenie politycznej	215
3.6.2. Wymogi prawne a działania dobrowolne zwiększające szanse na pojawianie się kobiet na listach wyborczych	217
3.6.3. Znaczenie miejsca na liście w kontekście uzyskania mandatu	219
3.6.4. Ocena skuteczności działań wyborczych kobiet	223
3.6.5. Bariery pozainstytucjonalne awansu politycznego kobiet przyczyną ich niedoreprezentowania w życiu politycznym	224

Rozdział IV: Polska na tle krajów Unii Europejskiej w kontekście czynników determinujących udział kobiet w życiu politycznym 229

4.1. Państwa nordyckie jako modele wzorcowe uczestnictwa kobiet w życiu politycznym	229
4.2. Uwarunkowania uczestnictwa kobiet w polityce w państwach „starej piętnastki” Unii Europejskiej	240
4.2.1. Czynniki instytucjonalne i kulturowe wpływające na reprezentację wyborczą kobiet w Holandii, Belgii, Hiszpanii, Niemczech, Austrii i we Włoszech	242

4.2.2. Czynniki instytucjonalne i kulturowe wpływające na reprezentację wyborczą kobiet w Portugalii, Francji, Luksemburgu, Wielkiej Brytanii, Grecji i Irlandii.....	251
4.3. Determinanty udziału kobiet w życiu politycznym w „nowych” krajach należących do Unii Europejskiej	258
4.4. Podsumowanie	272
4.4.1. Umiejscowienie wzorców zaczerpniętych z państw nordyckich w zakresie pozycji kobiet w życiu społecznym i politycznym w polskich realiach	272
4.4.2. Stosowanie kwot jako bezpośredni mechanizm zwiększania udziału kobiet w parlamentach niektórych krajów „starej piętnastki” Unii Europejskiej	275
4.4.3. Stopniowe wprowadzanie bezpośrednich mechanizmów zwiększających udział kobiet i zmiany kulturowe szansą dla krajów byłego bloku komunistycznego w niwelowaniu różnic między nimi, a krajami „starej piętnastki”	278
Rozdział V: Wpływ polityki równości płci i systemów wyborczych na zwiększenie wyborczej reprezentacji kobiet w organach kolegialnych	
5.1. Polityka <i>gender mainstreaming</i> a efekty partycypacji kobiet w sferze politycznej	281
5.1.1. Czym jest <i>gender mainstreaming</i> ?	282
5.1.2. Próby wprowadzenia strategii <i>gender mainstreaming</i>	284
5.1.3. Problematyka równości płci w teorii i praktyce	287
5.1.4. Instytucjonalne gwarancje równości płci	289
5.1.5. Podmioty rządowe działające na rzecz równości płci w państwach członkowskich Unii Europejskiej	292
5.2. Wpływ polityki równości na przeciwdziałanie dyskryminacji politycznej kobiet w Polsce	296
5.2.1. Polityczne zawirowania wokół Urzędu Pełnomocnika ds. Kobiet	296
5.2.2. Kluczowe działania wyznaczone w Krajowym Programie Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2013–2016	300
5.2.3. Regres we wprowadzaniu polityki równościowej w Polsce	303
5.3. System wyborczy a uczestnictwo polityczne kobiet w Polsce	306
5.3.1. Wyjaśnienie pojęcia systemu wyborczego	307
5.3.2. Nowe rozwiązania zawarte w Kodeksie wyborczym	309
5.3.3. Wybory większościowe odzwierciedleniem braku zachowania właściwych proporcji obu płci w organie kolegialnym	310
5.3.4. Różne aspekty oddziaływania systemu proporcjonalnego	313
5.3.5. Kobiety raczej niechętnie okręgom jednomandatowym	316
5.3.6. Skutki wprowadzonych zmian dotyczących wyborów w okręgach jednomandatowych	317
5.4. Podsumowanie	319

5.4.1. Ocena skuteczności strategii <i>gender mainstreaming</i> dla polityki i społeczeństwa	319
5.4.2. Wpływ działań rządowych podmiotów na rzecz równości płci na reprezentację wyborczą kobiet	321
5.4.3. Niewystarczające działania mające na celu wyrównanie szans kobiet i mężczyzn w sferze politycznej w Polsce	325
5.4.4. Wpływ systemu wyborczego na reprezentację wyborczą kobiet w Polsce	328
Zakończenie	331
Aneks – informacja na temat badań	341
Ankieta dla radnych:	342
Wykaz źródeł	349
Źródła prawa	349
Literatura – książki i artykuły naukowe	350
Artykuły prasowe	359
Słowniki i encyklopedie	360
Statuty partii	360
Źródła internetowe	360
Programy i raporty	373
Spis tabel i wykresów	375
Spis tabel	375
Spis wykresów	378
Spis zdjęć	378